

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

У статті проаналізовано сучасні тенденції та особливості розвитку професійної підготовки майбутніх менеджерів. Досліджено та визначено шляхи і засоби істотного підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх менеджерів з метою формування у них індивідуального стилю професійної діяльності.

Актуальність дослідження продиктована сучасними світовими тенденціями та певними змінами у процесі управління, що зумовили визначення так званих “оновлених” вимог до професійної діяльності менеджера, його знанням, умінням, компетентності та особистісним характеристикам. Проте, попри оновлення та ускладнення вимог до професійної діяльності менеджера, до його особистості, а також зростання відповідальності професія менеджера лишається однією з найбільш престижних й затребуваних. Така ситуація обумовлює необхідність формування індивідуального стилю професійної діяльності у майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки.

У свою чергу підвищення якості процесу професійної підготовки менеджерів у вищій школі нерозривно пов'язано із детальним дослідженням організації цього процесу та його удосконаленням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій із зазначеної проблеми свідчить, що тенденція розвитку системи професійної підготовки менеджерів, розглядається у різних аспектах як вітчизняними так і закордонними ученими. Так, безпосередньо професійній підготовці менеджерів, присвячені дослідження Б. Будзана, Д. Дзвінчука, В. Денисюка, В. Козакова, В. Золи, І. Дергальнової теорії і практиці підготовки управлінців-лідерів у вищих технічних навчальних закладах – роботи Л. Товажнянського О. Романовського, О. Пономарьова та ін.

Сьогодні постають цілком нові цілі і завдання у підготовці менеджерів до професійної діяльності в процесі базової управлінської освіти. Важливо зазначити також, що післядипломна управлінська освіта виділена окремим напрямом і потребує детального дослідження.

Формулювання цілей статті і постановка завдання дослідження.

Зважаючи на вищевикладене, цілі статті доцільно визначити наступним чином: проаналізувати зміст і характерні особливості професійної підготовки менеджерів, конкретизувати особливості організації процесу означеної підготовки, виявити доцільні шляхи і засоби істотного підвищення ефективності професійної підготовки менеджерів з метою формування у них індивідуального стилю професійної діяльності (ІСПД).

Виклад основного матеріалу.

Професійна діяльність сучасного менеджера характеризується суттєвим зростанням ролі людського фактору та якісними змінами у характері і змісті управлінських функцій. Тому сучасна професійна підготовка менеджера визначається, з одного боку, специфікою його професійної діяльності, а з іншого – його особистістю, що реалізує цю діяльність.

Аналіз науково-педагогічних та психологічних джерел свідчить, що тенденція розвитку системи професійної підготовки менеджерів, розглядається у різних аспектах: дослідження моделі майбутнього управлінця відповідно до вимог сучасності [1, 2]; аналіз змісту професійної підготовки залежно від специфіки управління; особливості професійної підготовки майбутніх менеджерів у вищих технічних навчальних закладах (відбір і структурування змісту професійної підготовки менеджерів з урахуванням їхньої спеціалізації та змін на ринку праці) [3]; особливості педагогічної підготовки майбутніх менеджерів у вищих технічних навчальних закладах [4]; диференціація інформаційно-

методичного забезпечення професійної підготовки менеджерів; дослідження післядипломної управлінської освіти.

Таким чином професійна підготовка менеджерів має враховувати соціально-економічні умови, у яких діє менеджер-професіонал, ґрунтуватися на засадах розширення теоретичних знань у всіх аспектах управлінської діяльності, удосконалення вже сформованих професійних умінь та навичок, гармонійного розвитку особистості менеджера, як суб'єкту педагогічного процесу.

У процесі аналізу проблеми формування індивідуального стилю професійної діяльності у майбутніх менеджерів нами було проведено експериментальне дослідження з метою визначення необхідності удосконалення їх професійної підготовки. Для цього були використані такі методи: інтерв'ювання, анкетування, бесіди тощо.

Метою анкетування було виявлення рівня розвиненості трьох базових чинників, що характеризують ефективність професійної діяльності менеджера: теоретичні уявлення суб'єкту управління про власну професійну діяльність; сформовані управлінські уміння і навички; особистісні якості суб'єкту управління. Результати анкетування наведені нижче.

Таблиця

Рівень прояву чинників успішної професійної діяльності суб'єктів управління

Чинник успішної управлінської діяльності	Рівень		
	високий, %	середній, %	низький, %
Теоретичні уявлення суб'єкту управління щодо професійної діяльності	40,2	42,2	17,6
Сформовані управлінські уміння і навички	52,7	38,6	8,7
Розвинені особистісні якості, що необхідні суб'єкту управління	57,3	15,1	27,6

Аналіз отриманих результатів засвідчив, що така ситуація зумовлена, недостатністю базових знань з теорії та практики управління і менеджменту та більшою орієнтацією суб'єкта управління на виконання професійних функцій та завдань.

У процесі бесід зі студентами-менеджерами було виявлено, що вони визначають стиль управлінської діяльності як сукупність прийомів, які керівник застосовує до персоналу задля організації їх спільної діяльності. Це свідчить, що студенти, у першу чергу, розглядають стиль власної професійної діяльності як засіб для реалізації прямої дії суб'єкту управлінської діяльності. При цьому, об'єкт на який ця дія спрямована, у їх уявленні це соціальна система, а саме – персонал. У такому контексті сутність процесу управління як цілісної системи взаємодії суб'єкту та об'єкту у рамках зворотного зв'язку втрачається, оскільки йдеться лише про прямий зв'язок.

Результати бесід зі студентами-менеджерами засвідчили, що 83 % студентів розглядають стиль професійної діяльності менеджера суто як прямий вплив на об'єкт управлінського процесу (персонал); 12 % студентів визначили стиль як функцію чи метод управлінської діяльності, тобто плутали поняття і лише 5 % вірно визначили стиль професійної діяльності менеджера. Така ситуація зумовлена недостатнім рівнем теоретичних знань з означеної проблеми та недостатнім або ж відсутнім досвідом професійної діяльності.

Проведений аналіз дозволив визначити 3 групи студентів за рівнем сформованості індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів: 1 група – високий рівень (8,9 %); 2 група – середній рівень (31,4 %); 3 група – низький рівень (59,7 %).

Для студентів групи з високим рівнем сформованості індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів характерними є такі ознаки:

– використання теоретичних знань, сформованих умінь у процесі аналізу та оцінки власного стилю;

- швидка адаптація до змін в організації, пошук ефективних шляхів удосконалення власного стилю діяльності;
- висока мотивація пізнавальної діяльності у процесі професійної діяльності;
- здатність до ефективного самоменеджменту, високий рівень емпатії;
- оптимальне співвідношення спрямованості професійної діяльності менеджера на себе, на завдання та на колектив;
- високий рівень ціннісних орієнтацій особистості менеджера;
- вміння працювати у команді та здійснювати управління відносинами у колективі;
- забезпечення толерантного ділового спілкування і процесу ефективного розв'язання конфліктних ситуацій.

Для студентів групи із середнім рівнем сформованості індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів характерними є такі ознаки:

- реалізація ІСПД засобами сформованих умінь, застосування теоретичних знань для оцінки та корегування стилю самостійно;
- готовність до професійного саморозвитку з метою удосконалення ІСПД;
- достатній рівень мотивації пізнавальної діяльності;
- знання із самоменеджменту слугують основою для корегування ІСПД, але застосовуються час від часу;
- самооцінка та прояв емпатії мають ситуативний характер;
- спрямованість професійної діяльності (на себе, на колектив, на задачу) формується ситуативно
- достатній рівень ціннісних орієнтацій;
- комунікативні вміння, що сформовані у процесі професійної діяльності постійно вдосконалюються і забезпечують ефективність командної роботи;
- розуміння необхідності толерантного ділового спілкування та актуалізація ефективного розв'язання конфліктних ситуацій.

Для студентів групи із низьким рівнем сформованості індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів характерними є такі ознаки:

- шаблонна реалізація ІСПД на основі загальних теоретичних знань й досвіду власної професійної діяльності та діяльності колег;
- ставлення менеджера до професійного розвитку невизначене, індиферентне;
- рефлексивні здібності розвинені слабо;
- комунікативні здібності сформовані в процесі власної професійної діяльності, розв'язання конфліктних ситуацій та ділове спілкування відбуваються стихійно;
- командна робота та ефективне управління відносинами в процесі реалізації професійної діяльності менеджера відбувається ситуаційно;

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

З огляду на вище викладене, слід зауважити, що формування індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів у процесі професійної підготовки передбачає: розвиток теоретичних уявлень суб'єкту управління щодо професійної діяльності; формування управлінських умінь та навичок; розвиток особистісних якостей, що необхідні суб'єкту управління. У свою чергу використання інноваційних педагогічних технологій (метод проектів, дискусії, ситуаційні та аналітичні вправи тощо) у процесі професійної підготовки підвищить її ефективність, у контексті формування індивідуального стилю професійної діяльності менеджерів.

Література:

1. Будзан Б. Бізнес-школа в умовах загострення конкуренції на ринку освіти в галузі менеджменту / Б. Будзан // Вища школа : науково-практичне видання. – 2005. – № 2. С. 42-49.
2. Романовський О. Підготовка майбутніх інженерів до управлінської діяльності: [монографія] / Олександр Романовський. – Харків: Основа, 2001. – 312 с.

3. Влодарска-Зола Л. Професійна підготовка майбутніх менеджерів у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. Влодарска-Зола. – Київ, 2003. – 23с.

4. Капітанець О. Педагогічна підготовка менеджерів у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. Капітанець. – Тернопіль, 2001. – 18с.

В статье проанализированы современные тенденции и особенности развития профессиональной подготовки будущих менеджеров. Исследованы и определены пути и средства существенного повышения эффективности профессиональной подготовки будущих менеджеров с целью формирования у них индивидуального стиля профессиональной деятельности.

The modern trends and peculiarities in development of future manager's professional study were analyzed in the article. Also were researched and determined the way and recourses of considerable raising efficiency of the future manager's professional study for training their individual style on professional activity.